

Motion #301

Intressepolitiskt program, Hörselvård

Hörselskadades distrikt i Stockholms Län

Hörselvård förskrivs av leg audionomer

FS föreslår följande

”att det regleras att hörapparater ska förskrivas av legitimerade audionomer, som en del av allsidig habilitering och rehabilitering. ”.

Vi har ingen annan uppfattning i sakfrågan, men vi undrar vad det är för reglering som efterfrågas? Idag så ses hörselvård, inklusive utprovning av hörapparater (i meningen de medicinsktekniska produkter med den CE-märkningen) som hälso- och sjukvårdstjänster, som är under tillsyn av IVO oavsett om den är offentligt finansierad eller inte.

Den enda legitimerade yrkesgruppen som har hörselvård inom ramen för legitimationen i Socialstyrelsens riktlinjer för legitimerade yrken är audionomer. Andra kan utföra moment i hörselrehabiliteringen men en audionom ska ändå ha ansvaret för att det går rätt till. Vi ser inte var dagens regelverk behöver förändras. Om det är så att regioner eller enskilda aktörer inte följer regelverket så innebär det snarare att tillsynen bör utvecklas än att regelverket behöver förändras.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. kongressen stryker att-satsen i det intressepolitiska programmet, avsnitt Hörselvård som i förslaget lyder:
”att det regleras att hörapparater ska förskrivas av legitimerade audionomer, som en del av allsidig habilitering och rehabilitering. ”.

Yttrande

Audionom är en skyddad yrkestitel och ett legitimationsyrke. Det innebär att bara den som är legitimerad audionom får kalla sig audionom. Legitimationen är en personlig behörighet som innebär att audionomen uppfyller de fastlagda kraven på utbildning.

Legitimerade audionomer har emellertid inte ensamrätt att utöva yrket – i motsats till apotekare, barnmorska, läkare, receptarie och tandläkare, som endast får utövas av utbildade, legitimerade personer. I övrigt detaljstyr inte lagstiftningen vem som får göra vad inom hälso- och sjukvården. Det ställs främst krav på hur arbetsuppgifter ska utföras, inte på vem som utför dem.

Det är vårdgivaren som har ansvar för att den personal som ska förskriva ett hjälpmedel ”har kompetens för detta och ges förutsättningar för att följa förskrivningsprocessen och de lokala rutinerna för förskrivning”, enligt Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården.

Vilken kompetens krävs då för att få prova ut hörapparater? Ja, landets regioner utgår från den internationella standarden för hörapparatutprovningar (Akustik – Process för utprovning av hörapparater, ISO 21388:2020), vars lista med utbildningskriterier stämmer in på audionomer. Men denna standard är inte tvingande.

Precis som motionären skriver räknas hörapparatutprovning som hälso- och sjukvård, oavsett om utprovningen sker inom hälso- och sjukvården eller helt privat, som ett konsumentköp, till exempel i en butik. Därmed har IVO alltid tillsynsansvar och kan utreda och agera, till exempel om någon skulle ta skada.

Allt detta innebär att en person som inte är audionom skulle kunna prova ut hörapparater, utan att bryta mot några regler, så länge utprovningen inte vållar skada eller på annat sätt väcker frågor om otillräcklig kompetens. Det är också tillåtet att överlåta de flesta moment i en utprovning på annan personal, medan en audionom bara gör vissa moment eller har en kontrollfunktion. Det finns till exempel inget tydligt krav på att patienten ska få träffa en audionom.

På senare år har hörselvården blivit alltmer splittrad, och är ofta uppdelad på flera olika aktörer. Allt fler hörapparatutprovningar utförs av aktörer utanför regiondriven hörselvård. Det handlar om privata mottagningar, men också optikerkedjor, apotek och varuhus. Det har bidragit till att hörselvården har fått en svagare ställning inom hälso- och sjukvården, med bristande samordning, men också mer fokus på kostnader än på kvalitet.

Det råder även stor brist på både nyexaminerade och erfarna audionomer. Regioner långt från utbildningsorterna har svårt att rekrytera personal till befintliga tjänster, vilket får långtgående konsekvenser för hörselvården med långa köer och brister i hela rehabiliteringskedjan.

Det finns en uppenbar risk att regionernas ansträngda ekonomi och den rådande audionombristen bidrar till att patientens tid med en utbildad audionom minskar. Detta kan i sin tur leda till ökade brister i diagnostik och behovsbedömning, med risk för att något missas.

Mindre audionomtid försämrar också förutsättningarna för att få hörselskadekunskap, inklusive samtal om hörselstrategier, hörhjälpmedel, andra möjligheter – och en större förståelse för sin egen situation.

Risken för mindre audionomtid är sannolikt minst lika stor hos aktörer som har vinstdrivande syfte. Redan idag förekommer det att butiksanställda i optikerkedja sköter utprovningen på plats, medan audionom endast medverkar på distans, för att bedöma tonaudiogram med mera.

Vi i HRF vill att hörselskadade ska kunna känna odelat förtroende för att den hörselvård som erbjuds håller god kvalitet, har tillgång till profession med hög kompetens och utförs på ett seriöst och etiskt sätt, utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet. Vi framhåller också vikten av allsidig habilitering och rehabilitering, som utgår från en helhetssyn på individens behov. Vi betonar att hörselrehabilitering är mycket mer än bara hörapparater.

Detta är särskilt viktigt att framhålla i en tid då vi ser att det växer fram en marknad av konsumentprodukter som befinner sig i en gråzon mellan hörapparater och samtalsförstärkare. I princip vad som helst kan kallas hörapparater, och vi ser att sådana produkter ibland säljs med argumentet att man ”slipper köerna i hörselvården”.

Att HRF anser att audionomer ska ha en aktiv och närvarande roll i hela utprovningssprocessen handlar därför inte bara om att patienten ska skyddas från skada. Det handlar om att få delta i en habiliterings- och rehabiliteringsprocess av god kvalitet, tillsammans med en utbildad yrkesperson som ser hela människan.

Vi konstaterar att nuvarande regelverk inte räcker till för att säkerställa detta. Exakt hur vi kommer till rätta med denna brist är något som behöver utvecklas i dialog med bland annat audionomkåren, därför förordar vi det breda begreppet ”regleras”.

Motionen har emellertid satt ljuset på att nuvarande förslag till målformulering inte i tillräcklig grad fångar audionomernas audiologiskt viktiga roll i utprovningssprocessen. Förbundsstyrelsen föreslår därför att det aktuella målet i det intressepolitiska programmet ändras till: ”att det regleras att anpassning och förskrivning av hörapparater ska utföras av legitimerade audionomer, utifrån audiologisk behovsbedömning och som en del av allsidig habilitering och rehabilitering”.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motion 301

att bifalla förbundsstyrelsens förslag till ny formulering i mål under ”Hörselvård” i det intressepolitiska programmet: *”att det regleras att anpassning och förskrivning av hörapparater ska utföras av legitimerade audionomer, utifrån audiologisk behovsbedömning och som en del av allsidig habilitering och rehabilitering”.*

Motion #302

Intressepolitiskt program, Hörselvård
Hörselskadades distrikt i Stockholms län

Audionom i patientnära arbete

Gäller tillägg till FS förslag Intressepolitiska programmet, att-sats om kompetensförsörjningen

Förbundsstyrelsens förslag

att regioner, lärosäten och andra berörda myndigheter tar ansvar för att det utbildas tillräckligt många audionomer, audiologer och andra hörselvårdsspecialister samt säkerställer att hörselvårdens professioner har hög kompetensnivå och fortlöpande utvecklas.

Förslaget är bra på den här punkten men det bör utvecklas Vi anser att det även bör nämnas att regioner och andra arbetsgivare inom hörselvård har ett ansvar för att audionomer vill jobba patientnära. Tittar man på Socialstyrelsens statistik kring vilka arbetsgivare audionomer har så ser vi att väldigt många valt bort arbetsgivare inom hälso- och sjukvården, många fler än som examineras varje år. Statistiken ska tolkas med viss försiktighet, den inkluderar t.ex. inte audionomer examinerade före 2007, men väcker ändå en oro hos oss.

I Stockholms län har vi i dialog med olika hörselvårdschefer förstått att det finns ett söktryck för tjänster som inte är patientnära, både inom offentlig hälso- och sjukvård som privat. Det vanligaste argumentet verkar vara att förutsättningarna inom de mer patientnära uppdragen inte ses som tillräckligt attraktiva, när det gäller arbetsvillkor och utvecklingsmöjligheter.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. ändra till följande formulering i stället för den ovan citerade:
att regioner, lärosäten och andra berörda myndigheter tar ansvar för att det utbildas tillräckligt många audionomer, audiologer och andra hörselvårdsspecialister samt säkerställer att hörselvårdens professioner har hög kompetensnivå och fortlöpande utvecklas och att det är attraktivt för utbildade inom området att jobba patientnära med hörselvård.

Yttrande

Landets regioner har en skyldighet att tillhandahålla hörselvård. En förutsättning för det är tillgång till audionomer.

Förbundsstyrelsen anser inte att våra intressepolitiska mål ska omfatta beskrivningar av vilken typ av arbetsområden som audionomer och andra professioner inom hörselvården ska uppleva som attraktiva.

HRF ställer krav på att hörselskadade får tillgång till god hörselvård, med den personal som krävs. Men på vilket sätt regionerna ska lyckas med rekryteringen och personalförsörjningen, det ser vi inte som ett intressepolitiskt mål för HRF.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta
att avslå motion 302

Motion #303

Intressepolitiskt program, Hörselvård

Per Göran Jönsson

Utnyttja specialkompetens i hörselvården

Tekniken i hjälpmedel för hörselskadade blir allt mer komplex. Och i t.ex. hörapparater, ser den tekniska lösningen, samt möjlighet till inställningar och val av program, olika ut hos var och en av de olika Leverantörerna. Då en audionom som ska prova ut en hörapparat åt en brukare, kan detta bli ett problem.

Med en brukare med speciella behov av inställningar eller förstärkning som bara vissa av leverantörerna kan erbjuda, kan audionomen hamna i ett läge där man inte har samma kompetens och vana som från den leverantörs hörapparater man är van att jobba med. Samtidigt kan den kompetensen finnas på en annan audionommottagning. För brukaren gäller då, enligt reglerna, att man måste vänta ett år innan man kontaktar annan audionommottagning än den man började utprovningen på. Exempel kan vara injustering av hörapparat av märke som audionom inte är van att arbeta med. Inställning av specifikt program i hörapparat där audionom inte har full kompetens.

Risken finns att den hörselskadade inte får den, för sitt behov, bästa lösningen av hörselhjälpmedel.

Jag föreslår kongressen besluta att

1. Hörselskadade Riksförbund verkar för att öppna upp för att hörselskadad ,under utprovningstid, fritt får röra sig mellan audionommottagningar för att nå kompetens som bäst löser specifikt behov av hörselhjälpmedel.

Yttrande

Hörselvården är organiserad på olika sätt i olika regioner. Motionens utgångspunkt är en hörselvård där det finns flera olika mottagningar att välja mellan, vilket framför allt är fallet i regioner med vårdval.

Att kunna byta audionom ska alltid vara möjligt. Det är oerhört viktigt att patient och audionom har en bra dialog under utprovningsprocessen samt att patienten känner förtroende för sin audionom.

Att påverka regelverket i en specifik region, det är framför allt distriktets uppdrag. Denna fråga kan därför med fördel tas upp med det egna distriktet.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motion 303 besvarad

Motion #304

Intressepolitiskt program, Hörselvård

Per Göran Jönsson

Hörselhjälpmedel för de med grav hörselskada, samt de med ensidigt hörande

Tekniken inom hörselhjälpmedel går framåt. Ny teknik implementeras ständigt i bl.a. hörapparater vilket hjälper och förenklar vardagen för hörselskadade. Samtidigt smalnar utbudet av hörapparater för de med grav hörselskada, samt för de ensidigt hörande med behov av en av s.k. CROS-apparat. Det presenteras helt enkelt färre CROS-apparater, samt hörapparater med kraftig förstärkning. Det faktum att många nya apparater levereras med laddningsbara batteri, påverkar även utbudet. En kraftigt förstärkt hörapparat kräver mycket kraft från batteriet, liksom en CROS-apparat. Detta gör att batteritiden, i vissa fall, minskar till under hälften av den leverantören uppger.

Att prova ut en hörapparat är en högst personlig process. En hörapparat som passar en person, upplevs helt annorlunda av en annan. Trots att man har samma grad av hörselnedsättning. Därtill kommer personliga behov och önskemål av funktioner och program. Vid ett begränsat utbud blir möjligheten att välja utifrån ett personligt behov också begränsat.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. Hörselskadades riksförbund verkar för att påverka utbudet av hörapparater för de med grav hörselskada, samt de med ensidigt hörande.

Yttrande

Förbundsstyrelsen instämmer i att alla som har en hörselskada måste få tillgång till de hörapparater de behöver utifrån sina individuella behov, inom ramen för allsidig hörselrehabilitering.

I vårt förslag till reviderat intressepolitiskt program finns därför följande mål: *att regionernas upphandlade hörapparatsortiment håller hög kvalitet samt är breda, uppdaterade och flexibla.* Detta mål omfattar alla som har behov av hörapparater, oavsett typ och grad av hörselskada, även personer med grav hörselskada och ensidigt hörande.

HRFs distrikt kan med fördel ta upp dessa frågor i sin dialog med respektive region, till exempel i brukarråd och andra forum, för att på så sätt påverka upphandlingar och hörapparatsortiment.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motion 304 besvarad

Motion #305 (behandlas tillsammans med motion 306)

Intressepolitiskt program, Hörselvård

Hörselskadades distrikt i Östergötland

Införandet av personcentrerad och sammanhållet vårdförlopp (PSVF) för personer som lider av tinnitus

Ett personcentrerat sammanhållet vårdförlopp (PSVF) är en beskrivning av vilka åtgärder som ska utföras och flödet i en vårdkedja för en specifik diagnos eller grupp av patienter. Vårdförloppen är framtagna inom ramen för Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård 1) och ska införas i alla regioner i Sverige. Syftet med införande av vårdförloppen är att öka jämlikheten, effektiviteten och kvaliteten i vården. Patienter ska uppleva en mer välorganiserad, sammanhållen och helhetsorienterad process. Status vad gäller PSVF i Östergötland, se <https://vardgivare.regionostergotland.se/vgw/utveckling-och-kompetens/utveckling-och-forbattning/personcentrerade-och-sammanhallna-vardforlopp>

Det finns idag inget dokumenterat vårdförlopp för hur personer med Tinnitus ska hanteras. Tinnitus utreds idag av antingen audionomer, hörselpedagoger och audiologer i samband med hörselproblem. Specialistvården är inriktad på psykologi (via psykologer, terapeuter). Behandlingen blir således därefter. Den vård för personer som lider av Tinnitus får exemplifieras med hur det ser ut i Region Östergötland, se <https://vardpersonal.1177.se/Ostergotland/kunskapsstod/kliniska-kunskapsstod/tinnitus> :

- Hörapparat – vid samtidig hörselnedsättning
- Hörselhabilitering i team – med audionom, kurator, psykolog
- Tinnitus Retraining Therapy (TRT) – örat stimuleras med ett lågt vitt brus
- Bettskena – vid käkleds- eller tuggmuskelproblematik
- Den läkemedelsbehandling som erbjuds är SSRI (läkemedel vid behandling av depression) och Sömnmedel.

Kunskapen speciellt inom primärvården om vilka alternativa vägar till vård det finns varierar också mycket. I flera regioner erbjuds inte ens KBT.

Ett vårdförlopp gällande Tinnitus måste också innehålla fler aspekter av orsakerna till att personen lider av Tinnitus. Främst gäller det avsaknad av neurofysiologiska och medicinska aspekter, som mycket sällan undersöks/utvärderas.

Personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp ska omfatta en större del av vårdkedjan, inklusive tidig upptäckt, uppföljning och rehabilitering.

Vårdförloppen, beskrivna i Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård som tas fram ska kunna:

1. Inbegripa flera specialiteter
2. Starta i primärvården och vid behov innefatta socialtjänstinsatser
3. Innefatta patienter med komplexa och långvariga sjukdomar
4. Främja hälsa i hela förloppet
5. Utgå från tillförlitliga och aktuella kunskapsstöd

6. De bör utformas på ett sådant sätt att de kan följas i de informationssystem som används i regionerna.

Önskvärt vore också om att inkludera ett samarbete mellan specialistvård och den forskning som sker gällande Tinnitus orsaker och behandling.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF kräver av sjukvården att det ska finnas ett dokumenterat vårdförlopp framtaget för personer som lider av Tinnitus
2. HRF kräver att person med permanent tinnitus deltar i framtagandet av ett vårdförlopp för personer som lider av Tinnitus

Motion #306 (behandlas tillsammans med motion 305)

Intressepolitiskt program, Hörselvård

Hörselskadades CI-förening i Stockholms län

Jämlik CI-vård

CI-föreningen i Stockholm vill lyfta det vi ser som orosmoln kring den svenska CI-vården för vuxna. Det gäller framförallt bristen på jämlikhet mellan olika delar av landet men även att omfattning av operationer inte stiger i den utsträckning som man kunde förväntat sig. Statistiken när det gäller antalet operationer för vuxna ökar inte i den takt man kunnat förvänta sig och det finns stora skillnader mellan regionerna i antalet patienter som får implantat varje år, skillnader som idag inte har fått någon tillfredsställande förklaring.

Från vårt perspektiv har vi i HRF ett regionalt ansvar att lyfta att det är skillnader med våra respektive regioner och att förbundet har en viktig roll att spela när det gäller att sammanställa information om de här frågorna så att den lokala argumentationen kan bygga på fakta.

Inte minst är det viktigt att HRF fortsätter arbetet med att det tas fram nationella standarder, som man gjort tidigare med införandet av vårdförlopp och personcentrerad vård grav hörselnedsättning. Den framgången ger mersmak och nu fårarbetet inte stanna av. Inte minst är det dags att vi i HRF tar fram nya tydliga långsiktiga mål på området. Ett sånt är inrättande av ett nationellt kunskapscenter för frågor om grav hörselnedsättning, som kan fungera både som en kunskapsbank för vården och en drivbänk för forskning kring olika vård och rehabiliteringsinsatser. Idag finns det ett nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor <https://nkcdb.se/> som gjort stor nytta för den målgruppen och som vi tror kan vara en bra utgångspunkt för hur ett nationellt center för frågor kring grav hörselnedsättning kan fungera.

Vi tycker även att det finns behov av nationella riktlinjer för hörselimplantat för vuxna på samma sätt som det finns för barn. Det skulle stärka den nationella jämlikheten och ge distrikt och förbund värdefulla verktyg i påverkansarbete. Det pågår redan ett sånt arbete med att ta fram medicinskt baserade riktlinjer och HRF har redan idag tagit plats i den processen. Vårt förslag är alltså på den här punkten bara att det här ska återspeglas i det intressepolitiska programmet som en del i vår vision.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. det ska finnas ett nationellt kunskapscenter för grav hörselnedsättning som samlar och sprider kunskap kring vård och insatser för patienter med grav hörselnedsättning, inklusive implantatvård.
2. det ska finnas nationella riktlinjer för operationer av CI även för vuxna, både för första och andra örat.

Yttrande

Motion 306 och 305 behandlas tillsammans

Förbundsstyrelsen delar motionärens oro över den ojämlika CI-vården i landet. Vi håller också med om att antalet CI-operationer borde ha ökat mer under de senaste åren.

Alla som har medicinska förutsättningar för cochleaimplantat ska få möjlighet att ta ställning till om de vill ha implantat eller inte. Möjligheten att genomgå en CI-utredning får aldrig begränsas av individens kunskaper och förmåga att ställa krav eller styras av vårdgivares ekonomiska intressen. Det är därför viktigt att hörselvården tar ansvar för att gravt hörselskadade och döva personer får relevant och lätt åtkomlig information om möjligheter när det gäller hörselimplantat samt erbjuds CI-operation om utredningen visar att personen uppfyller kriterierna.

Sveriges regioner har sedan 2018 ett gemensamt system för kunskapsstyrning, med målet att alltid använda bästa tillgängliga kunskap. Syftet är att åstadkomma god och jämlik hälsa och vård.

Vårdförlopp grav hörselnedsättning, som beslutades 2022, implementeras nu inom hörselvården i landets regioner, vilket bedöms kunna bidra till att fler erbjuds CI-utredning. Implementeringen följer HRF upp inom ramen för våra årliga hörselvårdsenkäter, men det är viktigt att både förbund och distrikt bedriver ett aktivt påverkansarbete för att se till att samtliga regioner lever upp till alla delar i vårdförloppet och erbjuder CI-utredningar till alla som uppfyller de medicinska kraven.

Den nationella arbetsgruppen NAG hörselnedsättning audiologi har i uppdrag att ta fram kunskapsstöd för hörselvården. I arbetsgruppen ingår audiologer, audionomer och ingenjörer utsedda av regionerna, tillsammans med forskare och patientföreträdare från HRF.

En grupp inom NAG hörselnedsättning audiologi har fokuserat på att kartlägga eventuella ojämlikheter avseende bilaterala cochleaimplantat (CI) hos vuxna. Ett långsiktigt mål med denna kartläggning är att formulera nationella kriterier för när bilaterala CI hos vuxna är motiverat.

I arbetet inom NAG hörselnedsättning audiologi har HRF varit pådrivande i arbetet med att ta fram ett nytt kunskapsstöd om tinnitus, vilket kommer att godkännas och publiceras inom kort. Sådana kunskapsstöd används av vårdpersonal i det kliniska, patientnära arbetet inom hälso- och sjukvården. Att det finns ett tillförlitligt och aktuellt kunskapsstöd är ett av kriterierna för att kunna påbörja utveckling av vårdförlopp.

Förbundsstyrelsen instämmer i att nationella riktlinjer och kunskapsstyrning med vårdförlopp är mycket viktiga verktyg i utvecklingen av en trygg, jämlik och kunskapsbaserad hörselvård i hela landet. Vi ser behov av att alla hörselskadade – alla de grupper som finns inom HRF och behöver hörselvård – omfattas av ett eller flera sådana nationella riktlinjer och/eller vårdförlopp.

Förbundsstyrelsen föreslår därför att det läggs till ett nytt mål i det intressepolitiska programmet, sist i avsnittet ”Hörselvård”, med följande lydelse:

att det tas fram nationella riktlinjer och kunskapsstyrning för olika patientgrupper inom hörselområdet, med sikte på att det ska finnas vårdförlopp eller motsvarande för alla som behöver hörselvårdande behandling.

Vem eller vilka patientföreträdare som eventuellt kan ingå i en arbetsgrupp för att ta fram ett möjligt framtida vårdförlopp för tinnitus är en för tidigt väckt fråga, som HRF inte kan besluta om. Förbundsstyrelsen förutsätter emellertid att en patientföreträdare i en sådan arbetsgrupp har mycket goda kunskaper om tinnitus.

Förbundsstyrelsen förstår och sympatiserar med idén om att inrätta ett nationellt kunskapscenter för grav hörselnedsättning, men bedömer att det är ett alltför stort åtagande för HRF för närvarande. Vi ser att det finns andra och mindre resurskrävande sätt att samla in, ta vara på och sprida viktig kunskap om dessa frågor.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att bifalla första att-satsen i motion 305

att avslå andra att-satsen i motion 305

att avslå första att-satsen i motion 306

att bifalla andra att-satsen i motion 306

att bifalla förbundsstyrelsens förslag om ett nytt mål i det intressepolitiska programmet, i avsnittet "Hörselvård":

att det tas fram nationella riktlinjer och kunskapsstyrning för olika patientgrupper inom hörselområdet, med sikte på att det ska finnas vårdförlopp eller motsvarande för alla som behöver hörselvårdande behandling.

Motion #307

Intressepolitiskt program, Hörselvård

Hörselskadades distrikt i Stockholms län

Hantera målkonflikt i avsnittet Hörselvård/Kunskap, forskning och utveckling

I avsnittet Hörselvård under våra mål samt i avsnittet Kunskap, forskning och utveckling under våra mål står det att hörselvård ska baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet samt utgå från hörselskadades verklighet och i nära dialog mellan forskare/utvecklare och hörselskadade.

Det bör tydliggöras hur HRF ser på balansen mellan att all hörselvård ska ske utifrån evidens och att vi behöver testa nya metoder, även om det innebär att man just då behöver göra ett avsteg från vad evidens säger. Vi ser att det i dagens skrivning uppstår en målkonflikt i att HRF önskar utveckling inom hörselvården och å andra sidan menar att all hörselvård ska ske utifrån evidens.

Detta kan lösas genom att kongressen lägger till en sats i avsnittet Hörselvård, punkt 3. ”.. eller för att testa nya behandlingsmetoder och produkter under kontrollerade former för att utveckla hörselvården”.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. följande tillägg görs i avsnittet Hörselvård, punkt 3.
”.. eller för att testa nya behandlingsmetoder och produkter under kontrollerade former för att utveckla hörselvården”.

Yttrande

Det finns i dag en mängd produkter och behandlingar som erbjuds i hörselvårdande syfte, men som saknar vetenskapligt stöd. Långa köer till hörselvården i kombination med en växande, lättillgänglig e-handel innebär risk för att fler vänder sig till oseriösa aktörer och råkar illa ut.

Mot bakgrund av detta anser förbundsstyrelsen att det är viktigt att HRF understryker betydelsen av vetenskap och beprövad erfarenhet.

Förbundsstyrelsen delar inte uppfattningen att det föreligger en målkonflikt mellan behov av utveckling och målet ”att alla behandlingar och produkter som används eller erbjuds i hörselvårdande syfte baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet.” Vi tror inte att detta kan tolkas som att HRF inte vill tillåta klinisk forskning och utveckling.

Syftet med målen i HRFs intressepolitiska program är att peka ut färdriktningen för vårt påverkansarbete, så att vi som är engagerade i HRF drar åt samma håll. Det handlar om viljeyttringar, inte tvingande regler.

Förbundsstyrelsen ser därför ingen risk med att inte ta upp olika eventualiteter i detta eller andra mål. Vi ser snarare en risk med att utöka målen så som föreslås, eftersom det kan göra målen och budskapen krångligare och svårare att ta till sig.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motion 307

Motion #308 *(behandlas tillsammans med motion 309)*

Intressepolitiskt program, Hörselsmart utformning

Hörselskadades förening i Solna-Sundbyberg-Ekerö

Larm ifrån VMA, Hesa Fredrik, Radio, Brand, mm

Det är många personer med hörselnedsättningar och Hörselimplantat som lever ensamma eller är tillfälligt ensamma som inte alltid hör dessa meddelanden som kommer. Vi tycker det är viktigt att alla ska kunna få ta del viktiga meddelanden på det sätt som passar en bäst. Man ska inte behöva vara beroende av andra medmänniskor. Det finns Väckarklockan Bellman som ska larma vi olika tillbud, liksom reseväckarklockan Vibio. Många använder kanske också mobilen, klockor. Inget av dessa är säkert i tiderna vi lever i. Man kan inte vara säker på att tekniken fungerar i samhället fullt ut, vid osäkra tider.

Vi måste se till att viktiga meddelande når ut till alla på det sätt som passar bäst för var och en.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF riksförbundet prioritera i sitt intressepolitiska program varselfrågor gällande VMA, Hesa Fredrik, Radio, Brand, mm

Motion #309 (behandlas tillsammans med motion 308)

Intressepolitiskt program, Hörselsmart utformning

Hörselskadades distrikt i Stockholms län

Intressepolitiska programmet saknar text om krisberedskap

Under de senaste fem åren har det blivit tydligt att krisberedskap är en grundläggande fråga i samhällsbygget. Trots det saknas det en vision i det intressepolitiska programmet om hur samhället ska agera i krissituationer och inkludera människor som är hörselskadade.

En kris är tyvärr många gånger omöjlig att förbereda sig för, det ligger i krisens natur. Det går därför inte att säga att vi genom ett hörselsmart samhälle är tillräckligt rustade för att hantera kriser. Det gör att det kan upplevas som lite konstigt att få in krisberedskapsfrågorna i avsnittet om hörselsmart utformning. Men utifrån dagens struktur på det intressepolitiska programmet så är förslaget att lägga till ett stycke i brödtexten med följande formulering:

”Kriser är i sin natur omöjliga att helt förbereda sig inför. Därför är det viktigt att samhället i sin planering för krisberedskap tar med erfarenheter från hörselskadade så att ansvariga på förhand känner till de svårigheter och utmaningar som finns när det gäller att t.ex. nå ut med bra information.”

Samt som en punkt i intressepolitiska programmet:

”Samhällets krisberedskap ska vara god, även för hörselskadade ”

Samt under hörselvård i intressepolitiska programmet:

”Hörselvården ska fungera även i en krissituation”

Frågor om krisberedskap är inte bara en nationell fråga. Tvärtom behöver alla som påverkas av en kris bidra utifrån sitt ansvarsområde, oavsett om det är en myndighet, kommun, organisation, företag eller privatperson. Mot den bakgrunden är det rimligt att lyfta frågan hur HRF ser på den utifrån våra medlemmars perspektiv. Här behöver vi även lyfta hörselvårdens betydelse för att vi ska kunna kommunicera, en ofta avgörande faktor för att vi ska kunna ta vårt ansvar att kommunicera.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. kongressen beslutar om ett tillägg till det intressepolitiska programmet under avsnittet Hörselsmart utformning
”Kriser är i sin natur omöjliga att helt förbereda sig inför. Därför är det viktigt att samhället i sin planering för krisberedskap tar med erfarenheter från hörselskadade så att ansvariga på förhand känner till de svårigheter och utmaningar som finns när det gäller att t.ex. nå ut med bra information.”
2. samt ett nytt mål under avsnittet hörselsmart utformning
”Samhällets förmåga att möta kriser ska vara god, även för hörselskadade ”
3. samt ett nytt mål i kapitlet Hörselvård
”Hörselvården ska fungera även i en krissituation”

Yttrande

Motion 308 och 413 var ursprungligen samma motion. Att-satserna har delats upp på två områden.

Motion 308 behandlas tillsammans med motion 309 under Intressepolitiskt program.

Motion 413 behandlas tillsammans med motion 414 under Fokus och strategi 2026–2029.

Vi befinner oss i en omvälvande tid, med krig och internationella konflikter i vårt närområde samt fler våldsbrott i vårt samhälle. Vi ser också hur klimatförändringar och extremväder orsakar svåra miljöproblem och naturkatastrofer.

Fungerande kommunikation är alltid viktigt för oss hörselskadade, men i samband med krig, kris, nödsituationer och andra allvarliga händelser kan det till och med handla om liv och död. Vi kan missa livsviktig information, om det saknas text. Vi kan ha svårt att uppfatta ljudlarm och andra varningssignaler. Vi kan ha problem med att ladda hjälpmedel och få tag i batterier. Listan kan göras lång.

HRF har gjort Sverige tryggare. Under de senaste 15 åren har vi gjort stor skillnad när det gäller tillgänglighet i kristider, och det ska vi vara stolta över.

- Nu skickas viktig information, t.ex. VMA-larm, via appar och/eller sms inom det berörda krisområdet, tack vare HRF.
- Nu kan hörselskadade sms:a till SOS Alarm 112, tack vare HRF.
- Nu textar Sveriges Television det mesta, tack vare HRF.
- Nu textar beredskapsmyndigheter sina webbsändningar, tack vare HRF.

Många av de tillgänglighetsåtgärder som efterfrågas finns alltså på plats. Men det behövs mer. Förbundsstyrelsen delar därför motionärernas uppfattning, att hörselsmart krisberedskap måste lyftas fram som ett nytt mål i HRFs intressepolitiska program.

I början på året gav regeringen 53 beredskapsmyndigheter i uppdrag att stärka sin beredskap och ”säkerställa en kultur av handlingskraft och proaktivitet”. Detta är en process som HRF behöver vara aktiv i. Syftet med svensk krisberedskap uppges vara ”att värna befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet och förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.” Detta kan bara uppnås om hörselskadades behov vägs in i alla delar.

Förbundsstyrelsen anser emellertid inte att frågan ska fogas in på flera olika ställen i det intressepolitiska programmet, utan föreslår att det läggs in ett nytt mål sist i avsnittet ”Hörselsmart utformning”, med följande lydelse:

”att planer för och genomförande av krisberedskap, kriskommunikation, försvar och civilförsvar ska väga in hörselskadades behov, vara fullt tillgängliga för hörselskadade samt trygga alla hörselskadades delaktighet och säkerhet i händelse av krig, kris och andra allvarliga händelser.”

Förbundsstyrelsen föreslår också två tillägg i de två sista styckena i brödtexten under rubriken ”Hörselsmart utformning” (se fetmarkerad text):

*Hörselsmart utformning är därmed en förutsättning för full delaktighet. Och delaktighet är i sin tur en förutsättning för ett öppet, demokratiskt och jämlikt samhälle, där hörselskadade är fria att utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter, **samt kan känna sig lika trygga, inkluderade och informerade som alla andra, i händelse av kris eller krig.***

*Hur hörselsmart utformning kan åstadkommas i praktiken förändras över tid, i takt med digitalisering, annan teknisk utveckling och nya rön. Men målet med hörselsmart utformning är alltid detsamma: att ge hörselskadade goda möjligheter att vara fullt delaktiga i utbildning, arbetsliv, samhällsdebatt, politik, kultur, fritid, **kris- och säkerhetsåtgärder samt alla andra delar av samhället och livet.***”

Förbundsstyrelsen instämmer i att hörselvård är viktigt även i händelse av kris, men vi anser att behovet av beredskap kring hörapparater, strömförsörjning med mera omfattas dels av de skrivningar som redan finns under Hörselvård, dels av det nya mål som vi föreslår under Hörselsmart utformning.

Det saknas fortfarande krav på visuella/tillgängliga brand- och utrymningslarm i offentliga byggnader och lokaler. HRF försökte få med det i Boverkets nya byggregler, men fick då inte gehör. Otillgängliga larm är en allvarlig brist, som HRF behöver jobba vidare med.

Powerbanks har visat sig fungera dåligt vid laddning av laddningsbara hörapparater, men förbundsstyrelsen anser det viktigt att HRF undersöker och påverkar för bra, praktiska lösningar för att säkerställa att hörselskadade kan använda sina hörapparater i händelse av strömavbrott och elbrist.

En rapport om hörselskadades tillgänglighet och säkerhet i krissituationer kan absolut ha ett värde, men om det är den bästa och mest effektiva metoden för att nå resultat i frågan är en praktisk och operativ fråga som det är bättre att ta ställning till i ett kortare perspektiv, i samband med förbundets årliga verksamhetsplanering samt i det fortlöpande påverkansarbetet.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motion 308 besvarad

att anse motion 309 besvarad

att bifalla förbundsstyrelsens förslag om ett nytt mål i Intressepolitiska programmet, sist i avsnittet ”Hörselsmart utformning”:

”att planer för och genomförande av krisberedskap, kriskommunikation, försvar och civilförsvar ska väga in hörselskadades behov, vara fullt tillgängliga för hörselskadade samt trygga alla hörselskadades delaktighet och säkerhet i händelse av krig, kris och andra allvarliga händelser.”

att bifalla förbundsstyrelsens förslag om tillägg i brödtexten i avsnittet ”Hörselsmart utformning” i Intressepolitiska programmet:

*”Hörselsmart utformning är därmed en förutsättning för full delaktighet. Och delaktighet är i sin tur en förutsättning för ett öppet, demokratiskt och jämlikt samhälle, där hörselskadade är fria att utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter, **samt kan***

känna sig lika trygga, inkluderade och informerade som alla andra, i händelse av kris eller krig.

att bifalla förbundsstyrelsens förslag om tillägg i brödtexten i avsnittet "Hörselsmart utformning" i Intressepolitiska programmet:

*"Hur hörselsmart utformning kan åstadkommas i praktiken förändras över tid, i takt med digitalisering, annan teknisk utveckling och nya rön. Men målet med hörselsmart utformning är alltid detsamma: att ge hörselskadade goda möjligheter att vara fullt delaktiga i utbildning, arbetsliv, samhällsdebatt, politik, kultur, fritid, **kris- och säkerhetsåtgärder samt** alla andra delar av samhället och livet."*

Motion #310

Intressepolitiskt program, Hörselsmart utformning

Hörselskadades förening i Umeå

Tankar om den telefonservice som finns på vissa myndigheter och större företag

Det första man hör i telefonen är en röst som talar om ”du har nu fyra val”. Denna röst är av olika hörbar kvalitet.

1. Skapa en Kurs för personer som har informationsansvar för att tala med allmänheten. För en hörselskadad är det ofta katastrof och man får inget sammanhang i samtalet Kursen skall betona hur viktigt det är att rösten skall tala tydligt, långsamt och fråga om innehållet gick fram.
2. Denna kurs kan erbjudas alla med kösystem i kontakten med allmänheten.
3. Unga människor har alldeles för snabbt tal och informationen blir obegriplig i ett skadat öra. Rösten bör vara ”skolad” för uppgiften och samarbetspartner till denna samhällsservice måste bli HRF centralt och omgående.
4. Vi vill att denna nya tjänst administreras av HRF centralt och att det tillsätts en grupp med uppdrag att formulera vad denna tjänst skall erbjuda samt att medel av sätts till gruppens arbete. Målet är att vi som har skadad hörsel på ett tryggt och bra sätt får tillgång till den samhällsservice som skall kunna ge viktig information till alla!

Vi föreslår kongressen besluta att

1. målet är att vi som har skadad hörsel på ett tryggt och bra sätt får tillgång till den samhällsservice som skall kunna ge viktig information till alla!

Yttrande

Förbundsstyrelsen delar motionärens uppfattning om att det fortfarande finns för många automatiska talsvarssystem som håller dålig kvalitet. Det handlar oftast om dålig hörbarhet, att det går för fort och att det är för många valalternativ vilket skapar stor osäkerhet, särskilt bland hörselskadade. Vi delar också motionärens uppfattning att det är viktigt med god hörbarhet när man pratar med kundtjänstpersonal eller motsvarande.

HRF har tillsammans med ett flertal andra organisationer inom funktionshinder- rörelsen lyft frågan i olika samråd och i kontakt med myndigheter samt företag. Vi har vid dessa tillfällen framförallt lyft vikten av att talsvarssystem har en god hörbarhet och är enkla att navigera i. Det ska också vara möjligt att ta del av informationen i text. Vidare ska det alltid finnas ett alternativ där man kan kontakta kundtjänst direkt för dem som föredrar det. Vi ser en utveckling där fler erbjuder möjligheten att kommunicera med text, till exempelvis genom chattar eller motsvarande, vilket är ett positivt alternativ för många hörselskadade.

Vi arbetar löpande med att upplysa och påverka kring detta när tillfälle erbjuds, men det är en utmaning att följa med i utvecklingen när nya företag och aktörer ständigt tar fram nya tjänster. Här är arbetet med relevanta standarder och andra övergripande

riktlinjer viktiga. Myndigheten för Delaktighet (MFD) har också tagit fram mycket bra information på detta område.

Vi noterar att motionären i sin motivering föreslår att HRF ska ta fram och ansvara för en kurs i syfte att upplysa ansvariga personer med informationsansvar hur de ska tala med allmänheten. Förbundsstyrelsen ser inte riktigt att detta tillvägagångssätt är praktiskt genomförbart sett till de resurser detta skulle kräva. Däremot delar vi den målsättning som anges i att-satsen. I vårt förslag till intressepolitiskt program finns det ett flertal punkter som har bäring på det motionären anför.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anse motion 310 besvarad

Motion #311

Intressepolitiskt program, Hörselsmart utformning

Hörselskadades distrikt i Uppsala län

Bättre tillgänglighet på flyg, tåg och buss

Oavsett om man väntar eller befinner sig på flyg, tåg eller buss är utrop som informerar om förseningar, spårändringar eller annan viktig information, så otydligt att t o m normalhörande har svårt att uppfatta informationen. För den som har en hörselnedsättning är det ofta omöjligt.

Vi vet att HRF har arbetat med frågan gentemot SJ och att man där kommer att införa den här typen av information på displayer när nya tågmodeller tas i bruk.

Motsvarande lösning behöver införas även hos andra tågbolag och på flygplatser. Den talade informationen måste också bli mycket tydligare så att den kan uppfattas för de som har svårt att läsa på displayer.

I det Intressepolitiska programmet, under Hörselsmart utformning, är ett av målen just att högtalarmeddelande m m ska förmedlas via text. Vi kan också se att området ryms inom Fokus och Strategi, under Uppmärksamma/Samhälle, där det står att vi ska ”uppmärksamma beslutfattare och andra nyckelgrupper i samhället på behov, brister och lösningar.” Därför behövs inga förändringar i dessa texter. Men det är viktigt att arbetet med att förbättra tillgängligheten för resenärer fortsätter.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF fortsätter att driva frågan om tillgänglighet i form av information på displayer och tydligare tal gentemot alla buss, tåg och flygbolag.

Yttrande

Förbundsstyrelsen delar uppfattningen att det är mycket viktigt att kunna ta del av den information som ges i samband med att vi är ute och reser. Det innebär att det är viktigt med god hörbarhet och att det alltid finns motsvarande information i textform, till exempel på displayer. Teknikutvecklingen har lett till att det finns gott om möjligheter på detta område, bland annat är det flera aktörer som arbetar aktivt med att dela informationen i appar eller via direktmeddelanden till mobiltelefonen. HRF varit ofta delaktiga till att detta är möjligt, bland annat genom att lyfta behovet men också genom att bidra med konstruktiva lösningar.

Förbundsstyrelsen anser att detta arbete måste fortgå och som motionären är inne på så är detta en del av inriktningen i Fokus och strategi, där hörselsmart utformning lyfts fram som ett ständigt prioriterat område. Men med bakgrund av att det är väldigt många aktörer, såsom företag, regioner och nationella myndigheter som har ansvar för att detta ska fungera i praktiken, är det viktigt att vi alla hjälps åt med att driva denna fråga.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att bifalla motion 311

Motion #312

Intressepolitiskt program, Hörselsmart utformning

Fredrik Forsberg och Gunilla Karlsson

Text först, därefter tal

Vi håller med om syftet med målen under Hörselsmart utformning i det intressepolitiska programmet gällande användning av text i samband med högtalarmeddelanden och annan ljudbaserad information (punkt 6) samt talsvarstjänster, röststyrningsfunktioner och liknande (punkt 7). Det är viktigt för personer med hörselnedsättning och andra att kunna även kunna få det talade ljudet i text.

Vi föreslår dock några förändringar i formuleringen som ökar möjligheten för HRF att uppnå målen: Genom att utgå från text istället för tal, blir det lättare för dem vi vill påverka, att införa textbaserade alternativ. Implementationer förenklas. Hur då? Jo, genom en perspektivförflyttning från Talbaserat, med eventuell pålagd textning/autotextning (tal-till-text) - till Textbaserat, med pålagd talsyntes (text-till-tal).

Nackdelar med Talbaserat - Röst först, därefter text

- Att börja med röst och komplettera med text är inte utan problem. Omvandling av röstbaserad information till manuellt till text är både tidskrävande och kostsamt. Vid autotextning kan det också bli problem att med enstaka ord kan bli fel. Till skillnad från vanliga samtal är det i dessa sammanhang viktigt att alla ord blir rätt.
- Ett annat problem kan uppstå i system som bygger tal genom att sätta samman förinspelade ord: ljudbilden kan variera mellan orden, och ibland blandas olika röster, vilket försämrar taluppfattningen ytterligare. Även här får autotextning problem.
- Oavsett metod riskerar textning att utebli eller bli felaktig.

Fördelar med Textbaserat - Text först, därefter tal

- När man utgår från text redan från början blir informationen mer tillgänglig för alla, oavsett hörselförmåga.
- Istället för att använda i förväg inspelade röstmeddelanden och direkt tal i mikrofoner bör färdiga texter och direkt skriven text användas.
- När tal behövs kan talsyntes användas för att omvandla text till ljud. En sådan omvänd prioritering – text först, därefter tal – ökar möjligheten för hörselskadade att ta del av innehållet utan att gå miste om något väsentligt. Hur texten presenteras beror på sammanhang, exempelvis i form av informationsskyltar eller som realtidstext i telefonsamtal (motsvarande texttelefoni).
- Talsyntes är en etablerad teknik sedan många tiotals år. På senare år har det finns det på marknaden naturliga "röster" i talsyntesen, som är extra anpassade till personer med hörselnedsättning. Text kan enkelt göras lättläst och kan

dessutom visas under längre tid än själva rösten hörs. Text kan dessutom lättare översättas till olika språk än talad information

- Att utgå från text underlättar dessutom för chatbaserad kommunikation. Chatfunktioner gör det enkelt för personer med hörselnedsättning att ställa frågor och få svar i realtid, och öppnar för tvåvägskommunikation som är både smidig och kostnadseffektiv.

Genom att alltid sätta texten i första rummet och därefter generera tal med anpassad talsyntes stärker vi rätten till information och kommunikation för alla – oavsett hörselförmåga. Detta är inte bara en fråga om tillgänglighet, utan också om demokrati och jämlikhet. När grundinformationen är textbaserad kan den snabbt och flexibelt anpassas till olika behov, vilket i längden gynnar alla medborgare.

Därför föreslår vi en förändring i det intressepolitiska programmet, avsnittet ”Hörselsmart utformning”.

Nuvarande lydelse

- att alla högtalarmeddelanden och annan ljudbaserad information, till exempel trafik-, rese- och säkerhetsinformation, förmedlas även som text inom kommersiella och offentliga verksamheter.
- att det alltid finns textbaserade alternativ till talsvar, röststyrning och liknande, så att alla offentliga och kommersiella verksamheter kan kontaktas genom textkommunikation.

Vårt förslag till ändring

- **Att alla högtalarmeddelanden och annan ljudbaserad information – till exempel trafik-, rese- och säkerhetsinformation – alltid finns i textform som grund.** Eventuell talad version kan genereras med talsyntes från denna text. I de undantag där man inte kan utgå från text ska text ändå förmedlas, baserat på den talade informationen.
- **Att alla talsvarstjänster, röststyrningsfunktioner och liknande alltid utgår från text,** så att alla offentliga och kommersiella verksamheter kan kontaktas genom textkommunikation. Talad version kan genereras med talsyntes från denna text.

Att en ny punkt införs i det intressepolitiska programmet, avsnittet ”Hörselsmart utformning”:

- **”Att när talsyntes används ska den vara utformad så att den ger god taluppfattning för personer med hörselnedsättning.”**

Vi föreslår kongressen besluta att

1. nuvarande text i det intressepolitiska programmet, avsnittet ”Hörselsmart utformning” (Hörselsmart utformning, punkt 6):
”att alla högtalarmeddelanden och annan ljudbaserad information, till exempel trafik-, rese- och säkerhetsinformation, förmedlas även som text inom kommersiella och offentliga verksamheter.”

ersätts med följande text:

”Att alla högtalarmeddelanden och annan ljudbaserad information – till exempel trafik-, rese- och säkerhetsinformation – alltid finns i textform som grund. Eventuell talad version kan genereras med talsyntes från denna text. I de undantag där man inte kan utgå från text skall text ändå förmedlas baserat på den talade informationen.”

2. nuvarande text i det intressepolitiska programmet, avsnittet ”Hörselsmart utformning” (Hörselsmart utformning, punkt 7):

”att det alltid finns textbaserade alternativ till talsvar, röststyrning och liknande, så att alla offentliga och kommersiella verksamheter kan kontaktas genom textkommunikation.”

ersätts med följande text:

”Att alla talsvarstjänster, röststyrningsfunktioner och liknande alltid utgår från text, så att alla offentliga och kommersiella verksamheter kan kontaktas genom textkommunikation. Talad version kan genereras med talsyntes från denna text.”

3. en ny punkt införs i det intressepolitiska programmet, avsnittet ”Hörselsmart utformning”:

”Att när talsyntes används ska den vara utformad så att den ger god taluppfattning för personer med hörselnedsättning.”

Yttrande

Motionären vill ändra i två målformuleringar i med argumentet att allt tal ska ha sin utgångspunkt i text för att därefter översättas till tal med talsyntes. Förbundsstyrelsen anser att det vore en olycklig väg att gå. Nuvarande skrivning ”*att alla högtalarmeddelanden och ljudbaserad information ... förmedlas även som text..*” lägger sin tyngdpunkt på vad som ska uppnås och inte den bakomliggande tekniken för detta. Vi kan konstatera att utvecklingen går ständigt framåt och ny teknik prövas hela tiden, vilket också gäller talsynteser, men det går inte att säga att de alltid har god hörbarhet och passar alla målgrupper. Vi anser därför att nuvarande förslag till skrivning ska behållas.

Motionären föreslår också att en ny målformulering läggs till om att talsynteser ska vara utformade så att den ger god taluppfattning för personer med funktionsnedsättning. Förbundsstyrelsen menar att det täcks in av de skrivningar som nu finns i avsnittet Hörselsmart utformning, även om talsynteser inte nämns specifikt. Det står bland annat:

*Hörselsmart utformning är ett begrepp som innebär att lokaler, miljöer, **produkter och tjänster i samhället utformas på ett sätt som är tillgängligt och användbart för hörselskadade.** Det handlar till exempel om god ljudmiljö, god visuell miljö, **optimal hörbarhet**, teleslingor och annan hörteknik, textning, visuell information, varseblivning och tolkservice. I den tredje att-satsen står det: att hörselsmart utformning är en självklarhet vid utveckling av produkter och tjänster av alla slag.*

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå första att-satsen i motion 312

att avslå andra att-satsen i motion 312

att anse tredje att-satsen i motion 312 besvarad

Motion #313

Intressepolitiskt program, Vård, omsorg och trygghet

Hörselskadades förening i Oskarshamn

Hörselinstruktörer i kommunerna

Vår erfarenhet är att kommunerna i en tid av besparingar inte ger utrymme för Hörselinstruktörer. Kommunens argument är ofta att de enbart har resurser för det som är lagstadgad verksamhet. Vi vet att de flesta kommuner i landet har liknande problem. Kommunikation är viktig för alla människor och särskilt för personer med nedsatt hörsel. Det minskar risken för allvarliga missförstånd. Det skapar också delaktighet och patientinflytande, som är lagstadgad rättighet. Det är viktigt för äldre hörselskadade att kunna få stöd och hjälp med olika hörselhjälpmedel i hemmet eller annat boende.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. Hörselskadades Riksförbund verkar för att få till en lagstiftning som ger kommunerna skyldighet att ha tillgång till utbildade Hörselinstruktörer

Yttrande

Motion 313 och 314 behandlas tillsammans

Förbundsstyrelsen instämmer i att det finns ett stort värde med hörselkompetens på kommunal nivå, i form av hörselinstruktör eller motsvarande. Det är angeläget att underlätta hörselskadades tillgång till rådgivning och praktiskt stöd med hörapparater, hörselimplantat, personliga hörhjälpmedel och andra anpassningar.

En ny socialtjänstlagstiftning träder i kraft i juli 2025. I HRFs remissvar på den utredning som föregick lagförslaget lyfte vi fram behovet och värdet med stöd av hörselinstruktörer eller motsvarande samt vikten av att en ny lagstiftning säkerställer sådant stöd. Dessvärre fick vi inte gehör för detta.

Förbundsstyrelsens bedömning är att det inte är en framkomlig väg att verka för ett lagstadgat krav på hörselinstruktör eller motsvarande i landets kommuner.

Vi vet att det har gjorts stora insatser i många föreningar runt om i landet för att påverka i denna fråga och att det trots detta är svårt att nå framgång. Samtidigt vill vi framhålla att det finns kommuner som har skapat och tillsatt sådana tjänster på senare år, sedan HRF, Synskadades Riksförbund och pensionärsorganisationer, ofta i samarbete, har väckt opinion och satt press på politiker att prioritera denna viktiga resurs.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motion 313

att avslå motion 314

Motion #314

Intressepolitiskt program, Vård, omsorg och trygghet

Hörselskadades distrikt i Skaraborg

Lag om synhörselinstruktör i kommuner

Många kommuner saknar hörselinstruktörer, som kan hjälpa personer med hörselnedsättning, när problem uppstår med hjälpmedel.

Orsak till brister på hörselinstruktörer är att det inte finns lag idag att kommuner är skyldiga anställa följande tjänst.

Vi föreslår kongressen besluta att

1. HRF påverka regeringen införa en lag om hörselinstruktörer

Yttrande

Motion 313 och 314 behandlas tillsammans

Förbundsstyrelsen instämmer i att det finns ett stort värde med hörselkompetens på kommunal nivå, i form av hörselinstruktör eller motsvarande. Det är angeläget att underlätta hörselskadades tillgång till rådgivning och praktiskt stöd med hörapparater, hörselimplantat, personliga hörhjälpmedel och andra anpassningar.

En ny socialtjänstlagstiftning träder i kraft i juli 2025. I HRFs remissvar på den utredning som föregick lagförslaget lyfte vi fram behovet och värdet med stöd av hörselinstruktörer eller motsvarande samt vikten av att en ny lagstiftning säkerställer sådant stöd. Dessvärre fick vi inte gehör för detta.

Förbundsstyrelsens bedömning är att det inte är en framkomlig väg att verka för ett lagstadgat krav på hörselinstruktör eller motsvarande i landets kommuner.

Vi vet att det har gjorts stora insatser i många föreningar runt om i landet för att påverka i denna fråga och att det trots detta varit svårt att nå framgång. Samtidigt vill vi framhålla att det även finns exempel på kommuner som har tillfört sådana resurser, efter långvarigt påverkansarbete av bland annat HRF-föreningar.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att avslå motion 313

att avslå motion 314